

รายงาน
ของ

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา
สำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส
สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

เรื่อง “การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ”

สำนักกรรมการ ๓
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ด่วนที่สุด

ที่ (สปท) ๒๕๓๙ / ๒๕๕๙

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ถนนอุทองใน ดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

✓ ธันวาคม ๒๕๕๙

เรื่อง รายงานการพิจารณาของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส
ซึ่งคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญกิจการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พิจารณาเสร็จแล้ว

กราบเรียน ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการ จำนวน ๓ เรื่อง

ตามที่ ที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๙/๒๕๕๘ วันอังคารที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
ได้มีมติตั้งคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญกิจการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ตามข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
พ.ศ. ๒๕๕๘ นั้น ซึ่งคณะกรรมการประกอบด้วย

๑. ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	ประธานกรรมการ
๒. รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง	รองประธานกรรมการ
๓. รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่สอง	รองประธานกรรมการ
๔. ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านการเมือง	กรรมการ
๕. ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน	กรรมการ
๖. ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม	กรรมการ
๗. ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านการปกครองท้องถิ่น	กรรมการ
๘. ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านการศึกษา	กรรมการ
๙. ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านเศรษฐกิจ	กรรมการ
๑๐. ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านพลังงาน	กรรมการ
๑๑. ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	กรรมการ
๑๒. ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านสื่อสารมวลชน	กรรมการ
๑๓. ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านสังคม	กรรมการ

๑๔. ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านกีฬา ศิลปะ วัฒนธรรม การศาสนา คุณธรรม
และจริยธรรม กรรมการ
๑๕. เลขานุการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่
เลขานุการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ กรรมการ
๑๖. พลเอก พหล สง่าเนตร กรรมการ
๑๗. พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช กรรมการ
๑๘. นายวัลลภ พริ้งพวงษ์ กรรมการ
๑๙. นายสมชัย ฤชุพันธุ์ กรรมการ
๒๐. พันตรี อาณันย์ วัชรโรทัย กรรมการ
๒๑. นายคำคุณ สิทธิสมาน เลขานุการคณะกรรมการ

ในการนี้ ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญกิจการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๔๗ เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๙ ได้พิจารณาศึกษารายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส จำนวน ๓ เรื่อง ดังนี้

๑. เรื่อง “การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับคนพิการและบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ”
๒. เรื่อง “การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ”
๓. เรื่อง “การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส”

และได้มีมติเห็นชอบให้นำรายงานทั้ง ๓ เรื่องดังกล่าว บรรจุเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศพิจารณา และหากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเห็นชอบ ขอให้โปรดส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

ร้อยเอก

(ทินพันธุ์ นาคะตะ)

ประธานกรรมการวิสามัญกิจการสภา
ขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

สำนักกรรมการ ๒

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๔๖, ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๕๔

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๕๔

ด่วนที่สุด

(สำเนา)

ที่ (สปท) ๔๓๓๐/๒๕๕๙

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ถนนอุทองใน ดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๘ ธันวาคม ๒๕๕๙

เรื่อง รายงานการพิจารณาของคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส
กราบเรียน ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้มีคำสั่งสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ที่ ๑๙/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๙ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ
ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส คำสั่งสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ที่ ๒๒/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๒๙ สิงหาคม
๒๕๕๙ เรื่อง แต่งตั้งกรรมการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส (เพิ่มเติม)
และคำสั่งสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ที่ ๒๓/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๙ เรื่อง แต่งตั้ง
กรรมการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส (เพิ่มเติม) นั้น ซึ่งกรรมการคณะนี้
ประกอบด้วย

๑. นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร	ประธานกรรมการ
๒. นายอโณทัย ฤทธิปัญญาวงศ์	รองประธานกรรมการ
๓. พลเอก พหล สง่าเนตร	กรรมการ
๔. พลเอก พอพล มณีรินทร์	กรรมการ
๕. พลตำรวจเอก เรืองศักดิ์ จริตเอก	กรรมการ
๖. พลอากาศเอก วัชร มณีน้อย	กรรมการ
๗. พลเอก วุฒินันท์ ลีลายุทธ	กรรมการ
๘. นายชาติ เอียดสกุล	กรรมการ
๙. นายชูชัย ศุภวงศ์	กรรมการ
๑๐. นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์	กรรมการ
๑๑. ศาสตราจารย์ธรรมศักดิ์ พงศ์พิชญามาตย์	กรรมการ
๑๒. นายปิติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา	กรรมการ
๑๓. นายมณฑิเร บัญญัติ	กรรมการ
๑๔. นางสาววันทนี พันธชาติ	กรรมการ
๑๕. นายวิเชียร ขวาลิต	กรรมการ
๑๖. นายวินัย ดะห์ลัน	กรรมการ
๑๗. ศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์	กรรมการ
๑๘. นายศิริชัย ไหม้งาม	กรรมการ
๑๙. ศาสตราจารย์สุมาลี สังข์ศรี	กรรมการ
๒๐. นางญาณกร จันทหาร	กรรมการ
๒๑. อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๒. อธิบดีกรมการแพทย์ หรือผู้แทน	กรรมการ

๒๓. อธิปไตยกรมสุขภาพจิต หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๔. เลขาธิการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๕. อธิปไตยกรมกิจการผู้สูงอายุ หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๖. อธิปไตยกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๗. ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์	กรรมการ
๒๘. ผู้อำนวยการสถาบันสิรินธรเพื่อการฟื้นฟู สมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๙. ผู้อำนวยการองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก หรือผู้แทน	กรรมการ
๓๐. ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสารภี หรือผู้แทน	กรรมการ
๓๑. ผู้อำนวยการโรงพยาบาลนครพิงค์ หรือผู้แทน	กรรมการ
๓๒. นายต่อพงศ์ เสลานนท์	กรรมการและเลขานุการ

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส เสร็จแล้ว จำนวน ๓ เรื่อง ดังนี้

๑. การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับคนพิการและบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และร่างพระราชบัญญัติ จำนวน ๒ ฉบับ

(๑) ร่างพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.

(๒) ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

๒. การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ

๓. การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศพิจารณา และหากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเห็นชอบ ขอให้โปรดส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) วิวัฒน์ ศัลยกำธร

(นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร)

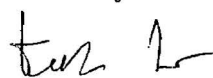
ประธานกรรมการปฏิรูปการศึกษา
สำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส

สำนักกรรมการธิการ ๓

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๐๓

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๐๓

สำเนาถูกต้อง

(นายธวัชชัย เพชรรัตน์)

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงาน

คณะกรรมการการการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

แทนผู้อำนวยการสำนักกรรมการธิการ ๓

เนติรัฐ/ร่าง
ชาติชาย/พิมพ์
ธวัชชัย/ตรวจ

สารบัญ
รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อน
การปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส
เรื่อง “การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ”

	หน้า
๑. สถานการณ์ของผู้สูงอายุไทย	
๑.๑ โครงสร้างประชากรผู้สูงอายุ	๑
๑.๒ ผลกระทบด้านสังคม และวัฒนธรรม	๑
๑.๓ สภาวะทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุ	๑
๑.๔ สุขภาพ	๒
๑.๕ สภาพแวดล้อม	๒
๑.๖ การศึกษาของผู้สูงอายุ	๒
๑.๗ การดำเนินงานที่ผ่านมาในการส่งเสริมการศึกษา การเรียนรู้ และการพัฒนาทักษะ ให้กับผู้สูงอายุ	๓
๒. แนวคิดและหลักการ	
๒.๑ วัตถุประสงค์	๕
๒.๒ กระบวนการ	๕
๒.๓ หน่วยงานที่ดำเนินการ	๗
๓. วิธีการปฏิรูป	
วิเคราะห์ จัดทำแนวทาง เกี่ยวกับเรื่องที่จะปฏิรูป	๗
๔. กำหนดการปฏิรูป	๗
๕. แหล่งที่มาของงบประมาณ	๗
๖. หน่วยงานที่รับผิดชอบ	๘
๗. ข้อเสนอแนะ	๘
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก.	
ภาคผนวก ข.	

รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อน
การปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส
เรื่อง “การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ”

๑. แผนการปฏิรูปประเทศ

สถานการณ์ของผู้สูงอายุไทย

๑.๑ โครงสร้างประชากรผู้สูงอายุ

ประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงอายุมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ อันเป็นผลมาจากโครงสร้างประชากรที่ไม่สมดุล ประชากรที่เกิดในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๐๖ – ๒๕๒๖ หรือรุ่นเกิดเกินล้าน^๑ ประชากรเหล่านี้กำลังเปลี่ยนผ่านไปสู่วัยผู้สูงอายุ โดยสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุของประเทศไทยสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่สัดส่วนของประชากรวัยเด็กและวัยทำงานกลับมีทิศทางตรงกันข้าม สืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ไม่สมดุล ทำให้ในอนาคตอันใกล้ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged society) ซึ่งคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ หรืออีก ๓ ปีข้างหน้าจะเป็นครั้งแรกที่ประเทศไทยจะมีจำนวนผู้สูงอายุมากกว่าประชากรในวัยเด็ก โดยประชากรสูงอายุจะมีสัดส่วนประมาณ ๑ ใน ๕ ของประชากรทั้งหมด ในอีกไม่เกิน ๖ ปีข้างหน้าหรือในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ประเทศไทยจะกลายเป็น “สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์” (Complete aged society) คือมีประชากรที่เป็นวัยสูงอายุถึงร้อยละ ๒๐ ของจำนวนประชากรทั้งประเทศ และในปี พ.ศ. ๒๕๗๘ หรืออีก ๒๐ ปีข้างหน้า จำนวนประชากรผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้น ถึงร้อยละ ๓๐ ส่งผลให้ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมสูงอายุระดับสุดยอด (Super aged society)^๒

๑.๒ ผลกระทบด้านสังคม และวัฒนธรรม

สืบเนื่องจากสถานการณ์ทางประชากรที่เปลี่ยนไป วิถีชีวิต ความสัมพันธ์ของคนในสังคมที่ต่างไปจากอดีต ขนาดครัวเรือนประเทศไทยมีแนวโน้มเล็กลง ผู้สูงอายุมีแนวโน้มอยู่อาศัยเพียงลำพังเพิ่มมากขึ้น โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ผู้สูงอายุอยู่อาศัยคนเดียวเพียงร้อยละ ๘.๖ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ สูงขึ้นเป็นร้อยละ ๑๐.๔^๓ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะมีการย้ายถิ่นของบุตรเพื่อไปทำงานในเขตเมืองมากขึ้น

ขณะเดียวกันได้มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในกิจกรรมสังคม ด้วยการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ที่เป็นความร่วมมือและการสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย และสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี โดยในปัจจุบัน มีชมรมผู้สูงอายุกว่า ๒๕,๐๐๐ แห่ง และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) จำนวน ๘๗๘ แห่ง

^๑ สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๕๗, ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร. ปราโมทย์ ประสาทกุล

^๒ มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.), สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๕๖, ๒๕๕๗

^๓ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, รายงานการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๗

๑.๓ สถานะทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุ

จากรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ พบว่ามีผู้สูงอายุที่ยังคงทำงานอยู่ประมาณ ๓.๕ ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๖ ของผู้สูงอายุทั้งหมด โดยงานที่ผู้สูงอายุทำส่วนใหญ่เป็นงานนอกระบบ อาทิ การเกษตร ประมง งานฝีมือ เป็นต้น สำหรับแหล่งรายได้หลักในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุ จะได้รับการสนับสนุนจากบุตร ร้อยละ ๓๕.๗ รองลงมาคือ รายได้จากการทำงานของผู้สูงอายุเอง ร้อยละ ๓๔.๓ จากเบี้ยยังชีพจากทางราชการ ร้อยละ ๑๕.๓ จากคู่สมรส ร้อยละ ๔.๖ จากเงินบำเหน็จ/บำนาญ ร้อยละ ๔.๕ และจากดอกเบียเงินออมที่ผู้สูงอายุได้เก็บออม/เงินออม/การขายทรัพย์สินที่มีอยู่ ร้อยละ ๓.๘^๔

๑.๔ สุขภาพ

การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ระบุว่าผู้สูงอายุยิ่งอายุมากขึ้นยิ่งมีความเสี่ยงสูงขึ้นต่อการเป็นโรคเรื้อรังหรือโรคประจำตัวที่เกิดจากพฤติกรรม การบริโภคที่ผ่านมา การออกกำลังกาย ความเสื่อมถอยของสุขภาพ และพันธุกรรม ปัญหาสุขภาพที่เป็นโรคเรื้อรัง ของผู้สูงอายุ ๕ อันดับแรก ได้แก่ (๑) ความดันโลหิตสูง ไชมันในเลือดสูง คอเลสเตอรอลสูง (๒) เบาหวาน (๓) เก๊าท์ รูมาตอยด์ ปวดเข่า หลัง คอ เรื้อรัง (๔) หัวใจ และ (๕) อัมพฤกษ์ อัมพาต การที่ผู้สูงอายุเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง ย่อมจะส่งผลให้ความสามารถในการทำกิจกรรมประจำวันลดลง อีกทั้งโรคเรื้อรังเหล่านี้จะสร้างภาระด้านค่าใช้จ่าย อย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้มีการคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ค่าใช้จ่ายในการใช้บริการสุขภาพของผู้สูงอายุจะมีสัดส่วน เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๑.๑ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) จากร้อยละ ๐.๖๔ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓^๕

๑.๕ สภาพแวดล้อม

จากข้อเท็จจริงในเรื่องการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและรวดเร็วของผู้สูงอายุ อีกทั้งผู้สูงอายุยังมี แนวโน้มที่จะต้องใช้ชีวิตอยู่ตามลำพังมากขึ้นนั้น การให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมและที่พักอาศัยที่เหมาะสม และปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อให้เอื้อประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุจึงเป็นความจำเป็นที่ภาครัฐและ ชุมชนต้องให้ความสำคัญและดำเนินการให้ครอบคลุมทั้งในเขตเมืองและชนบท

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๑๑ (๕) กำหนดว่าผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะหรือบริการสาธารณะอื่น แม้กฎหมายฉบับนี้จะคำนึงถึงแนวคิดในเรื่องการจัดสภาพแวดล้อม ที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ (Age friendly environment) แต่ในทางปฏิบัติ การดำเนินการในเรื่องดังกล่าวนี้ยังคงมี ความจำกัดอยู่เฉพาะพื้นที่ โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ ยังไม่สามารถดำเนินการให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ๆ มีผู้สูงอายุ พักอาศัยอยู่ ซึ่งเป็นประเด็นการจัดสภาพแวดล้อมนี้ มีความสัมพันธ์กับการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความ ตระหนัก รวมทั้งการสนับสนุนงบประมาณเพื่อให้มีการดำเนินการ

๑.๖ การศึกษาของผู้สูงอายุ

ข้อมูลจากรายงานผลการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๗ ของสำนักงาน สถิติแห่งชาติ ได้แสดงข้อมูลด้านการศึกษาของผู้สูงอายุไว้ ดังนี้ คือ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ร้อยละ ๗๕.๘ จบการศึกษา

^๔ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ; รายงานผลการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๗

^๕ สำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย (สวปก.) เครือสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) ; (ถาวร สกุลพานิชย์, ๒๕๕๔)

ในระดับประถมศึกษาและต่ำกว่าระดับประถมศึกษา มีเพียงร้อยละ ๑๒.๖ ที่จบสูงกว่าระดับประถมศึกษา และร้อยละ ๑๑.๖ เป็นผู้สูงอายุที่ไม่สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้

จะเห็นได้ว่า ระดับการศึกษาในภาพรวมของผู้สูงอายุไทย ยังคงอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ดังนั้น การส่งเสริมและให้โอกาสผู้สูงอายุไทยในการเข้าถึงแหล่งความรู้ผ่านระบบการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ จึงเป็นประเด็นที่มีความสำคัญและจำเป็น อีกทั้งยังสอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย

๑.๗ การดำเนินงานที่ผ่านมาในการส่งเสริมการศึกษา การเรียนรู้ และการพัฒนาทักษะให้กับผู้สูงอายุ มีหน่วยงานหลักที่ร่วมดำเนินการ อาทิ

(๑) กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้ดำเนินการจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับผู้สูงอายุ โดยมีหน่วยงานในระดับภูมิภาค และระดับพื้นที่เป็นหน่วยปฏิบัติทั้ง ๗๗ จังหวัด ๙๒๘ อำเภอ ๗,๔๒๔ ตำบล อย่างไรก็ตาม พบว่า ยังมีข้อจำกัดทั้งในเรื่องของความครอบคลุมด้านเนื้อหาในการจัดการศึกษาที่ยังไม่หลากหลาย ในการเสริมสร้างทักษะให้ผู้สูงอายุ รวมทั้งการเข้าถึงของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุยังคงมีความจำกัด ซึ่งมีจำนวนผู้สูงอายุที่เข้าถึงการศึกษและการเรียนรู้ที่ดำเนินการโดยหน่วยงานในสังกัดของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทั่วประเทศปีละประมาณ ๙๐,๐๐๐ คน โดยเนื้อหาหลักสูตรของการจัดการศึกษา และการเรียนรู้ในผู้สูงอายุจะยังคงจำกัดอยู่ในเรื่องการสอนเสริมสุขภาพ การฝึกทักษะด้านอาชีพ งานฝีมือ งานศิลปะประดิษฐ์ และการจัดกิจกรรมนันทนาการ

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อผู้สูงอายุนั้น ควรพิจารณาเรื่องการค้นหาความต้องการและจัดทำระบบข้อมูลความต้องการ การศึกษาและการเรียนรู้ของผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ ควบคู่ไปกับการศึกษาและพัฒนาเนื้อหาหลักสูตรเพื่อให้อำนาจการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

(๒) กระทรวงแรงงาน โดยกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ได้มีการดำเนินโครงการฝึกอบรมทักษะด้านอาชีพให้กับผู้สูงอายุมาเป็นระยะเวลาเกือบทศวรรษที่ผ่านมา โดยมีผลการดำเนินงานในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๑ - ๒๕๕๙ ครอบคลุมผู้สูงอายุได้เพียงประมาณ ๖๐๐ คน (เฉลี่ยปีละประมาณ ๖๐ - ๗๐ คน) ซึ่งอีกทั้งเนื้อหาของหลักสูตรที่จัดการอบรมยังขาดความหลากหลายและยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานปัจจุบัน

นอกจากนี้ กรมพัฒนาฝีมือแรงงานควรให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนที่อยู่ปลายวัยทำงาน ซึ่งเป็นกลุ่มที่สะสมประสบการณ์ตลอดวัยทำงานมาอย่างยาวนาน โดยการเพิ่มพูนขีดความสามารถด้านทักษะอาชีพเสริม หรือการต่อยอดความรู้ เพิ่มทักษะด้านอาชีพให้กับกลุ่มคนเหล่านี้ เพื่อให้ยังคงมีความสามารถ และยืดระยะเวลาของการร่วมเป็นกำลังการผลิต (Productive manpower) ให้กับภาคการผลิต รวมถึงภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ เพื่อรองรับเป้าหมาย Thailand 4.0 ให้กับประเทศไทย

(๓) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยกรมกิจการผู้สูงอายุ ในระยะ ๓ ปี ที่ผ่านมารัฐบาลได้มีการสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ขึ้นในพื้นที่ตำบลในแต่ละอำเภอทั่วประเทศ เพื่อให้เป็นสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนา

คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (รวมถึงคนต่างวัย) ในระดับท้องถิ่น ซึ่งในปัจจุบันมีจำนวนศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ที่ดำเนินการอยู่ จำนวน ๘๗๘ แห่ง ในพื้นที่ ๗๗ จังหวัดทั่วประเทศ กิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการโดย ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) จะครอบคลุมเรื่องของการส่งเสริมสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้

ในปัจจุบันกรมกิจการผู้สูงอายุ โดยความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้สนับสนุนให้มีการดำเนินกิจกรรม “โรงเรียนผู้สูงอายุ” ขึ้นในศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ซึ่งในขณะนี้ มีโรงเรียนผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการอยู่ในระดับตำบลแล้วจำนวนกว่า ๕๐๐ แห่ง ทั่วประเทศ และจะดำเนินการเพิ่มมากขึ้นในพื้นที่อีกกว่า ๑,๓๐๐ แห่ง ทั้งในกรุงเทพมหานคร และในจังหวัดต่าง ๆ ตามความต้องการของพื้นที่ในทั่วประเทศที่มีความประสงค์ และมีความพร้อมที่จะดำเนินการโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุนี้จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะทางด้านสังคม จิตใจ อารมณ์ ทำให้ผู้สูงอายุมีสังคม มีเพื่อนฝูง ลดความเหงา ความว้าเหว และภาวะซึมเศร้าในวัยสูงอายุได้ จึงควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการขยายผลการดำเนินการให้ครอบคลุมผู้สูงอายุทั้งในเขตเมืองและชนบท

นอกจากนี้ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ในบางพื้นที่ยังมีการดำเนินกิจกรรมฝึกอบรมความรู้ให้แก่อาสาสมัครในชุมชน เพื่อเพิ่มทักษะด้านการดูแลและการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชน ซึ่งอาสาสมัครเหล่านี้จะร่วมทำหน้าที่ในการเป็นกลไกเฝ้าระวังคุ้มครองดูแลผู้สูงอายุ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง

๒. แนวคิดและหลักการ

แนวคิดสำคัญในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๔ ได้กำหนดความหมายของการศึกษาไว้ชัดเจนว่า

“เป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้ตลอดชีวิต”

นอกจากนี้ ในมาตราเดียวกันยังได้ระบุเรื่อง “การศึกษาตลอดชีวิตว่า หมายถึง การศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต”

และในมาตรา ๑๕ (๒) ยังได้ระบุถึงขอบเขตของการศึกษานอกระบบว่า เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาของหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม และในมาตราเดียวกัน (๓) ได้ให้ขอบเขตของการศึกษาตามอัธยาศัยว่า เป็นการศึกษาตามอัธยาศัยที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยเป็นการศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ ยังได้เสนอแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา ๘ ไว้ด้วยว่า จะต้องยึดหลัก

- (๑) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
- (๒) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- (๓) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ขณะเดียวกัน พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๑๑ (๒) ได้มีการกำหนดให้ผู้สูงอายุทุกคนมีสิทธิได้รับการคุ้มครองการส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านการศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

จะเห็นได้ว่า แนวคิดของพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับได้เน้นความสำคัญของการศึกษาและการเรียนรู้ว่า เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนามนุษย์ ทุกเพศ ทุกวัย เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตสำหรับการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบัน

ด้วยเหตุนี้ การส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ จึงเป็นประเด็นที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในโลกปัจจุบัน ที่เป็นโลกแห่งสังคมข้อมูลข่าวสารและเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งประชากรทุกกลุ่มวัยสามารถได้รับโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่ายดาย ไร้ขีดจำกัด รวมทั้งผู้สูงอายุด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งได้รับการส่งเสริมให้ได้รับการศึกษา และเข้าถึงข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ทั้งที่เป็นความรู้ตามสนใจ และความรู้ที่จำเป็นและมีประโยชน์สำหรับการดูแลตัวเองในชีวิตประจำวัน

นอกจากนี้กระบวนการศึกษาและการเรียนรู้ยังเป็นกลวิธีสำคัญในการช่วย “เสริมพลัง” (Empower) ให้ผู้สูงอายุเป็น “พหุพลัง” (Active Ageing) ด้วยการส่งเสริมโอกาสให้ผู้สูงอายุ สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ ผ่านรูปแบบต่าง ๆ ของระบบการศึกษาที่มีอยู่ ด้วยการระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคมให้ร่วมกันเปิดโอกาส และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุไทยเป็นผู้สูงอายุที่มีความรู้ และได้รับการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่องผ่านกระบวนการศึกษา และสามารถใช้ความรู้ในการพัฒนาตนเองเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมสมัยใหม่ได้อย่างมีคุณภาพ

๒.๑ วัตถุประสงค์

(๑) เพื่อสร้างและขยายโอกาสให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารความรู้ทางวิชาการและความรู้ทั่วไป ที่จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

(๒) เพื่อส่งเสริมให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างโอกาสการมีส่วนร่วมในสังคมของผู้สูงอายุทุกระดับ

(๓) เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะความรู้ด้านอาชีพ เพื่อการสร้างรายได้ และการพึ่งพาตนเอง

๒.๒ กระบวนการ

(๑) ส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ของผู้สูงอายุผ่านการศึกษาตามอัธยาศัย

การเรียนรู้ผ่าน “การศึกษาตามอัธยาศัย” (Informal Education) ที่มุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุเรียนรู้ตามความสนใจจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ห้องสมุดประชาชน ศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เรียนรู้จากสื่อประเภทต่าง ๆ ที่ผลิตขึ้น เพื่อให้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ผู้สูงอายุ เรียนรู้จากการทำงาน การประกอบอาชีพ จากประสบการณ์การทำงาน จากบุคคล จากครอบครัวและชุมชน ทั้งนี้ รูปแบบของ

การเรียนรู้ควรมีความยืดหยุ่น ทั้งในเรื่องของหลักสูตร ระยะเวลา สถานที่ รวมถึงคุณลักษณะของผู้เรียน ซึ่งสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา และทุกช่วงวัยของชีวิต^๖ เป้าหมายสำคัญของการศึกษาตามอัธยาศัย มุ่งเน้นการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม ซึ่งปัจจุบัน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ มีการดำเนินการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนทุกตำบลทั่วประเทศ

(๒) ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุผ่านการศึกษาอกระบบ เพื่อให้ได้รับการศึกษาพื้นฐานและการศึกษาต่อเนื่อง

การศึกษานอกระบบเป็นการศึกษาที่จัดให้แก่ผู้ที่พ้นวัยเรียนไปแล้ว และมีความยืดหยุ่นในเรื่องระเบียบและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เช่น หลักสูตร ระยะเวลาเรียน หน่วยงานผู้จัดการศึกษา สถานที่เรียน การประเมินผล กิจกรรมการศึกษานอกระบบ ได้แก่ การสอนอ่านเขียนสำหรับผู้สูงอายุที่ไม่รู้หนังสือหรือลืมหนังสือ การให้การศึกษาค้นคว้าพื้นฐานในระดับต่าง ๆ เช่น ระดับประถม มัธยมศึกษา และมัธยมศึกษา การดำเนินการโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งจัดโดยศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) หรือกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตซึ่งจัดโดยชุมชน สมาคม ชมรม เป็นต้น

โรงเรียนผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการโดยชมรมผู้สูงอายุ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) กลุ่มเครือข่ายองค์กรด้านผู้สูงอายุ ที่ได้รับความสนับสนุนการดำเนินงานจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้ง เครือข่ายภาคประชาสังคมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Learning) และพัฒนาทักษะให้กับผู้สูงอายุ

กิจกรรมส่งเสริมความรู้ผ่านโรงเรียนผู้สูงอายุนั้น จะให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ในเรื่องที่ผู้สูงอายุสนใจ และมีสาระความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตทั้งทางด้านสุขภาพกาย ใจ สังคม เศรษฐกิจ การฝึกทักษะอาชีพ ตลอดจน การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารปัจจุบัน เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รู้เท่าทันเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยมีวิทยากรจิตอาสา หรือวิทยากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาทำหน้าที่ให้ความรู้ ขณะเดียวกันจะเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุที่เป็นภูมิปัญญา ได้ใช้โรงเรียนผู้สูงอายุ เป็นพื้นที่ในการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ เพื่อสืบสานภูมิปัญญาที่มีอยู่ให้แก่ชุมชน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้าง “คุณค่า” พลังความรู้ และประสบการณ์ของผู้สูงอายุให้เป็นที่ประจักษ์ และได้รับการยอมรับจากชุมชน ซึ่งประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมผู้สูงอายุนั้น นอกจากผู้สูงอายุจะได้รับความรู้ด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์สำหรับการดำรงชีวิตประจำวันทั้งทางด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคมแล้ว ผู้สูงอายุยังได้มีโอกาสร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ กับสังคม โดยจะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์กับคนวัยเดียวกัน และคนต่างวัย มีความรู้สึกร่วมในการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและสังคม (Social Engagement) ตระหนักถึงคุณค่าของตนเอง (Self-Value) มีสุขภาพจิตที่ดี

(๓) ส่งเสริมการพัฒนาทักษะอาชีพและการมีงานทำของผู้สูงอายุ

เป็นการส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะด้านอาชีพ โดยจะนำไปสู่การสร้างรายได้ หรือเพิ่มรายได้ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ใช้เวลาว่างให้เกิดมูลค่าในทางเศรษฐกิจให้กับตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม การดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ และขยายโอกาสให้ผู้สูงอายุมีรายได้จากการทำงานนั้น สามารถทำได้โดยการสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมถ่ายทอดความรู้จากผู้สูงอายุที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในวิชาชีพสาขาต่าง ๆ รวมทั้งผู้สูงอายุที่เป็นภูมิปัญญา

^๖บทความเรื่องการเรียนการสอนประเภท-แบบต่าง ๆ ; วิศน์ ศิลตระกูล และอมรา ปฐกัญญาบุญธรรม, ๒๕๔๔ : ๒-๓

ให้กับกลุ่มผู้สูงอายุด้วยกันเอง รวมถึงคนวัยอื่น ๆ ทั้งงานศิลปะประดิษฐ์ หัตถกรรม งานช่างฝีมือ อาหารสำเร็จรูป การถนอมอาหาร การเกษตร พืชสมุนไพรต่าง ๆ ฯลฯ โดยมีการจัดการผลิตภัณฑ์ เพื่อการจำหน่าย ทั้งในระดับท้องถิ่น และการขยายตลาดให้กว้างขวางออกไปเชิงพาณิชย์ รูปแบบที่มีการดำเนินการอยู่ อาทิ ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นชุมชน OTOP ผลิตภัณฑ์จากชมรมกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุต่าง ๆ เป็นต้น

๒.๓ หน่วยงานที่ดำเนินการ

- (๑) กระทรวงศึกษาธิการ โดย หน่วยงานในสังกัดที่จัดการศึกษาในระบบปกติ และการศึกษานอกระบบ
- (๒) กระทรวงแรงงาน โดย กรมการจัดหางาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
- (๓) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดย กรมกิจการผู้สูงอายุ
- (๔) กระทรวงมหาดไทย โดย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- (๕) กระทรวงสาธารณสุข
- (๖) องค์รภาคเอกชนต่าง ๆ ที่ดำเนินกิจกรรมด้านการศึกษาและส่งเสริมการศึกษา

๒.๔ แนวทาง/กลไกการดำเนินงาน

ให้คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินงาน โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖

๓. วิธีการปฏิรูป

วิเคราะห์ จัดทำแนวทาง เกี่ยวกับเรื่องที่จะปฏิรูป

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส ได้กำหนดกรอบและดำเนินการเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการปฏิรูปในประเด็นเรื่อง “การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ” โดยมีกระบวนการดำเนินการในภาพรวม ประกอบด้วย

๓.๑ รวบรวมข้อมูลจากการประชุมรับฟังข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ จากหน่วยงาน ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการทบทวนเอกสาร งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓.๒ วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อเสนอแนวทางในการดำเนินการขับเคลื่อนแนวทางการดำเนินการที่เกี่ยวข้องเสนอให้คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเห็นชอบ เพื่อดำเนินการส่งรายละเอียดให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบและมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาสับสนุนการดำเนินการ

๓.๓ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานขับเคลื่อนการปฏิรูปในประเด็นเรื่อง “การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ” ร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อรับทราบผลการดำเนิน ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางแก้ไข เพื่อให้การขับเคลื่อนการปฏิรูปประสบผลสำเร็จ

๔. กำหนดการปฏิรูป

ระยะที่ ๑ เสนอรายงานการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุต่อสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เดือนธันวาคม ๒๕๕๙

ระยะที่ ๒ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศมีมติเห็นชอบและเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เดือนมกราคม ๒๕๖๐

๕. แหล่งที่มาของงบประมาณ

- ๕.๑ กระทรวงแรงงาน
- ๕.๒ กระทรวงศึกษาธิการ
- ๕.๓ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- ๕.๔ กระทรวงสาธารณสุข
- ๕.๕ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
- ๕.๖ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
- ๕.๗ กองทุนผู้สูงอายุ
- ๕.๘ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๕.๙ กองทุนสุขภาพตำบล

๖. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- ๖.๑ กระทรวงศึกษาธิการ โดย สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา (สอศ.)
- ๖.๒ กระทรวงแรงงาน โดย กรมการจัดหางานและกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
- ๖.๓ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดย กรมกิจการผู้สูงอายุ
- ๖.๔ กระทรวงมหาดไทย โดย กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๖.๕ กระทรวงสาธารณสุข

๗. ข้อเสนอแนะ

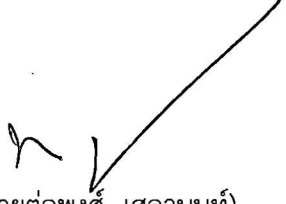
- ๗.๑ ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงโอกาสการศึกษาและการเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวางได้โดยไม่มีข้อจำกัด
- ๗.๒ เพิ่มศักยภาพ และขยายกลุ่มเป้าหมายรองรับสังคมผู้สูงอายุ โดยกระทรวงแรงงาน เพื่อรองรับความต้องการของการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพและการมีงานทำ รวมทั้งการพัฒนาตนเองเพื่อรองรับตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไป โดยกรมการจัดหางาน และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
- ๗.๓ สนับสนุนการศึกษาแก่ผู้สูงอายุหลากหลายรูปแบบ ทั้งการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) โรงเรียนผู้สูงอายุ และชมรมผู้สูงอายุ ให้เป็นรูปธรรมอย่างจริงจัง ภายใต้โครงการประชารัฐ ผ่านกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรชุมชน
- ๗.๔ เร่งรัดพัฒนาคนที่อยู่ในช่วงปลายวัยทำงานเพื่อเตรียมความพร้อมในการปรับสภาพรองรับ Thailand 4.0 โดย กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน ร่วมกับกระทรวงอุตสาหกรรม
- ๗.๕ รวบรวมและส่งเสริมภูมิปัญญาผู้สูงวัยเพื่อเป็นครู หรือผู้ทรงความรู้ ถ่ายทอดวิทยาการต่าง ๆ ผ่านกระบวนการศึกษาผู้สูงวัย

๗.๖ เร่งรัดพัฒนาผู้สูงอายุ โดยให้การศึกษาและฝึกอบรมเพื่อให้การดูแลผู้สูงอายุที่ช่วยตนเองไม่ได้ ผ่านกระบวนการอาสาสมัคร และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๗.๗ ส่งเสริมความร่วมมือประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่เพื่อพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ

๗.๘ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ในการพัฒนาผู้สูงอายุ

๗.๙ สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนโดยนำความรู้และประสบการณ์ของผู้สูงอายุมาใช้ประโยชน์

(นายต่อพงศ์ เสนานนท์)
เลขานุการคณะกรรมการ

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส
เรื่อง “การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ”

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ข้อเสนอแนะ	ร่าง พรบ. (ถ้ามี)
การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ	-	<p>๑. รวบรวมข้อมูลจากการประชุมรับฟังข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากหน่วยงาน ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการทบทวนเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๒. วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อเสนอแนะทางในการดำเนินการขับเคลื่อนแนวทางการดำเนินการที่เกี่ยวข้องเสนอให้คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเห็นชอบ เพื่อดำเนินการส่งรายละเอียดให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบและมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาสับสนุนการดำเนินการ</p> <p>๓. ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานขับเคลื่อนการปฏิรูปในประเด็นเรื่อง “การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ” ร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อรับทราบผลการดำเนิน ปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางแก้ไข เพื่อให้การขับเคลื่อนการปฏิรูปประสบผลสำเร็จ</p>	<p>ระยะที่ ๑ เสนอรายงานการขับเคลื่อนการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ ต่อสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปในเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙</p> <p>ระยะที่ ๒ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ มีมติเห็นชอบและเสนอต่อคณะรัฐมนตรีในเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๐</p>	<p>๑. กระทรวงแรงงาน</p> <p>๒. กระทรวงศึกษาธิการ</p> <p>๓. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</p> <p>๔. กระทรวงสาธารณสุข</p> <p>๕. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ</p> <p>๖. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)</p> <p>๗. กองทุนผู้สูงอายุ</p> <p>๘. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น</p> <p>๙. กองทุนสุขภาพตำบล</p>	<p>๑. กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา (สอศ.)</p> <p>๒. กระทรวงแรงงาน โดยกรมการจัดหางานและกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน</p> <p>๓. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยกรมกิจการผู้สูงอายุ</p> <p>๔. กระทรวงมหาดไทย โดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น</p> <p>๕. กระทรวงสาธารณสุข</p>	รายละเอียดในเอกสารหน้า ๘	-

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

พระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๕๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๒
เป็นปีที่ ๕๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ
ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของ
บุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้
โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอม
ของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
๒๕๕๒”

มาตรา ๒^๑ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุ
เบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ บรรดาบทกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งอื่น ในส่วน
ที่ได้บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้
พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“การศึกษา” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล
และสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์
จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้
และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๖/ตอนที่ ๗๔ ก/หน้า ๑/๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๒

“การศึกษาขั้นพื้นฐาน” หมายความว่า การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา

“การศึกษาตลอดชีวิต” หมายความว่า การศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่าง การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพ ชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

“สถานศึกษา” หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือของเอกชน ที่มี อำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

“สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” หมายความว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

“มาตรฐานการศึกษา” หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ ที่พึง ประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการ เทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพ ทางการศึกษา

“การประกันคุณภาพภายใน” หมายความว่า การประเมินผลและการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษา นั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

“การประกันคุณภาพภายนอก” หมายความว่า การประเมินผลและการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าว รับรอง เพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา

“ผู้สอน” หมายความว่า ครูและคณาจารย์ในสถานศึกษาระดับต่าง ๆ

“ครู” หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

“คณาจารย์” หมายความว่า บุคลากรซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการสอนและการวิจัย ในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับปริญญาของรัฐและเอกชน

“ผู้บริหารสถานศึกษา” หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหาร สถานศึกษาแต่ละแห่ง ทั้งของรัฐและเอกชน

“ผู้บริหารการศึกษา” หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหาร การศึกษานอกสถานศึกษาตั้งแต่ระดับเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป

“บุคลากรทางการศึกษา” หมายความว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา รวมทั้งผู้สนับสนุนการศึกษาซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการ หรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัด กระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ และการบริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ

“กระทรวง”^๒ หมายความว่า กระทรวงศึกษาธิการ

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

^๒ มาตรา ๔ นิยามคำว่า “กระทรวง” แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตรา ๕^๓ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศ เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้
กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑
บททั่วไป
ความมุ่งหมายและหลักการ

มาตรา ๖ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรา ๗ ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจน อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรา ๘ การจัดการศึกษาให้ยึดหลัก ดังนี้

- (๑) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
- (๒) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- (๓) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

มาตรา ๙ การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลัก ดังนี้

- (๑) มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ
- (๒) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- (๓) มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา
- (๔) มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
- (๕) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา

^๓ มาตรา ๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕

(๖) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

หมวด ๒

สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา

มาตรา ๑๐ การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น

มาตรา ๑๑ บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับตามมาตรา ๑๗ และตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องตลอดจนให้ได้รับการศึกษานอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับ ตามความพร้อมของครอบครัว

มาตรา ๑๒ นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๓ บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ ดังต่อไปนี้

(๑) การสนับสนุนจากรัฐ ให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และการให้การศึกษาแก่บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล

(๒) เงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลที่ครอบครัวจัดให้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด

(๓) การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา ๑๔ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุนหรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ตามควรแก่กรณี ดังต่อไปนี้

(๑) การสนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลรับผิดชอบ

- (๒) เงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนด
- (๓) การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด

หมวด ๓
ระบบการศึกษา

มาตรา ๑๕ การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

(๑) การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษากำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

(๒) การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษามีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

(๓) การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาคือให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็ผลการศึกษาจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน

มาตรา ๑๖ การศึกษาในระบบมีสองระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา

การศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย การศึกษาซึ่งจัดไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อนระดับอุดมศึกษา การแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็นสองระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญา

การแบ่งระดับหรือการเทียบระดับการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๗ ให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปี โดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ด เข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของควรรศึกษาภาคบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการนับอายุให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๘ การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดในสถานศึกษา ดังต่อไปนี้

(๑) สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น

(๒) โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนที่สังกัดสถาบันพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น

(๓) ศูนย์การเรียน ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันสังคมอื่นเป็นผู้จัด

มาตรา ๑๙ การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้จัดในมหาวิทยาลัย สถาบันวิทยาลัย หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายเกี่ยวกับสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษานั้น ๆ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๒๐ การจัดการอาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๒๑ กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ อาจจัดการศึกษาเฉพาะทางตามความต้องการและความชำนาญของหน่วยงานนั้นได้ โดยคำนึงถึงนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๔

แนวการจัดการศึกษา

มาตรา ๒๒ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา ๒๓ การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

(๑) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๒) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

(๓) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

(๔) ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

(๕) ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

มาตรา ๒๔ การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

(๒) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

(๓) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(๔) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

(๕) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

(๖) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา ๒๕ รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

มาตรา ๒๖ ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรม การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อ และให้นำผลการประเมินผู้เรียนตามวรรคหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา ๒๗ ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ

ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสารของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อ เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มาตรา ๒๘ หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับ บุคคลตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ ให้จัดตาม ความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ

สาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา นอกจากคุณลักษณะในวรรคหนึ่งและ วรรคสองแล้ว ยังมีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูง และการค้นคว้าวิจัย เพื่อ พัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม

มาตรา ๒๙ ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และ สถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและ วิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการ สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

มาตรา ๓๐ ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับ การศึกษา

หมวด ๕

การบริหารและการจัดการศึกษา

ส่วนที่ ๑

การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ

มาตรา ๓๑^๔ กระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและกำกับดูแลการศึกษา ทุกระดับและทุกประเภท กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรเพื่อ การศึกษา ส่งเสริมและประสานงานการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬาเพื่อการศึกษา รวมทั้ง

^๔ มาตรา ๓๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕

การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาและราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวง

มาตรา ๓๒^๕ การจัดระเบียบบริหารราชการในกระทรวงให้มืองค์กรหลักที่เป็น คณะบุคคลในรูปสภาหรือในรูปคณะกรรมการจำนวนสี่องค์กร ได้แก่ สภาการศึกษา คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา และคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อพิจารณา ให้ความเห็นหรือให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรี และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมาย กำหนด

มาตรา ๓๓^๖ สภาการศึกษา มีหน้าที่

(๑) พิจารณาเสนอแผนการศึกษาแห่งชาติที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬากับการศึกษาทุกระดับ

(๒) พิจารณาเสนอนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษาเพื่อดำเนินการให้เป็นไป ตามแผนตาม (๑)

(๓) พิจารณาเสนอนโยบายและแผนในการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา

(๔) ดำเนินการประเมินผลการจัดการศึกษาตาม (๑)

(๕) ให้ความเห็นหรือคำแนะนำเกี่ยวกับกฎหมายและกฎกระทรวงที่ออกตามความ ในพระราชบัญญัตินี้

การเสนอ นโยบาย แผนการศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานการศึกษา ให้เสนอต่อ คณะรัฐมนตรี

ให้คณะกรรมการสภาการศึกษา ประกอบด้วย รัฐมนตรีเป็นประธาน กรรมการโดย ตำแหน่งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทน องค์กรวิชาชีพ พระภิกษุซึ่งเป็นผู้แทนคณะสงฆ์ ผู้แทนคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ผู้แทนองค์กรศาสนาอื่น และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าจำนวนกรรมการประเภทอื่น รวมกัน

ให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเป็นนิติบุคคล และให้เลขาธิการสภาเป็น กรรมการและเลขานุการ

จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกกรรมการ วาระการ ดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา ๓๔^๗ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่พิจารณาเสนอ นโยบาย แผนพัฒนามาตรฐานและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และ ประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

^๕ มาตรา ๓๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕

^๖ มาตรา ๓๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕

^๗ มาตรา ๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕

คณะกรรมการการอาชีวศึกษามีหน้าที่พิจารณาเสนอโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐาน และหลักสูตรการอาชีวศึกษาทุกระดับ ที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ การส่งเสริมประสานงานการจัดการอาชีวศึกษาของรัฐ และเอกชน การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการอาชีวศึกษา โดยคำนึงถึงคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาชีพ

คณะกรรมการการอุดมศึกษามีหน้าที่พิจารณาเสนอโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษาระดับปริญญาตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษาแต่ละแห่งและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๓๕ องค์ประกอบของคณะกรรมการตามมาตรา ๓๔ ประกอบด้วย กรรมการโดยตำแหน่งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรวิชาชีพ และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าจำนวนกรรมการประเภทอื่นรวมกัน

จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการ และกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการแต่ละคณะ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความแตกต่างของกิจการในความรับผิดชอบของคณะกรรมการแต่ละคณะด้วย

ให้สำนักงานคณะกรรมการตามมาตรา ๓๔ เป็นนิติบุคคล และให้เลขาธิการของแต่ละสำนักงานเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการ

มาตรา ๓๖ ให้สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับปริญญาเป็นนิติบุคคล และอาจจัดเป็นส่วนราชการหรือเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐ ยกเว้นสถานศึกษาเฉพาะทางตามมาตรา ๒๑

ให้สถานศึกษาดังกล่าวดำเนินกิจการได้โดยอิสระ สามารถพัฒนาระบบบริหาร และการจัดการที่เป็นของตนเอง มีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสภาสถานศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษานั้น ๆ

มาตรา ๓๗ การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษา โดยคำนึงถึงระดับของการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรมและความเหมาะสมด้านอื่นด้วย เว้นแต่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา

ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของสภาการศึกษา มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็นเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ในกรณีที่สถานศึกษาได้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา การกำหนดให้สถานศึกษาแห่งนั้นอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาใด ให้ยึดระดับการศึกษาของ

^๕ มาตรา ๓๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓

สถานศึกษานั้นเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในกรณีที่เขตพื้นที่การศึกษาไม่อาจบริหารและจัดการได้ตามวรรคหนึ่ง กระทรวงอาจจัดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐานดังต่อไปนี้เพื่อเสริมการบริหารและการจัดการของเขตพื้นที่การศึกษาก็ได้

(๑) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ

(๒) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดในรูปแบบการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย

(๓) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ

(๔) การจัดการศึกษาทางไกลและการจัดการศึกษาที่ให้บริการในหลายเขตพื้นที่การศึกษา

มาตรา ๓๘^{๔๔} ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแล จัดตั้ง ยุบ รวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา ประสาน ส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา ประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนสมาคมผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้แทนสมาคมผู้ประกอบวิชาชีพบริหารการศึกษา ผู้แทนสมาคมผู้ปกครองและครู และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการ และกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสถานศึกษาเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าจะอยู่ในอำนาจหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาใด ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน^{๔๕}

มาตรา ๓๙^{๔๖} ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง

^{๔๔} มาตรา ๓๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕

^{๔๕} มาตรา ๓๘ วรรคห้า เพิ่มโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓

- หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๐^{๑๒} ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญา และสถานศึกษาอาชีวศึกษาของแต่ละสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ

สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาและสถานศึกษาอาชีวศึกษาอาจมีกรรมการเพิ่มขึ้นได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด

จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการ และกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการสถานศึกษา ความในมาตรานี้ไม่ใช้บังคับแก่สถานศึกษาตามมาตรา ๑๘ (๑) และ (๓)

ส่วนที่ ๒

การบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๔๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น

มาตรา ๔๒ ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ ๓

การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน

มาตรา ๔๓ การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนให้มีความเป็นอิสระ โดยมีการกำกับติดตาม การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐ และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ

^{๑๑} มาตรา ๓๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕

^{๑๒} มาตรา ๔๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตรา ๔๔ ให้สถานศึกษาเอกชนตามมาตรา ๑๘ (๒) เป็นนิติบุคคล และมีคณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ผู้รับใบอนุญาต ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ

จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการ และกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๕ ให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาได้ทุกระดับและทุกประเภท การศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด โดยรัฐต้องกำหนดนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเอกชนในด้านการศึกษา

การกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษาของรัฐของเขตพื้นที่การศึกษาหรือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้คำนึงถึงผลกระทบต่อจัดการศึกษาของเอกชน โดยให้รัฐมนตรีหรือคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับฟังความคิดเห็นของเอกชน และประชาชนประกอบการพิจารณาด้วย^{๑๓}

ให้สถานศึกษาของเอกชนที่จัดการศึกษาระดับปริญญาดำเนินการได้ โดยอิสระ สามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการที่เป็นของตนเอง มีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสภาสถานศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

มาตรา ๔๖ รัฐต้องให้การสนับสนุนด้านเงินอุดหนุน การลดหย่อนหรือการยกเว้นภาษี และสิทธิประโยชน์อื่น ที่เป็นประโยชน์ในทางการศึกษาแก่สถานศึกษาเอกชนตามความเหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการให้สถานศึกษาเอกชนมีมาตรฐานและสามารถพึ่งตนเองได้

หมวด ๖

มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา

มาตรา ๔๗ ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก

ระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๘ ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร

^{๑๓} มาตรา ๔๕ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.

การศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา ๔๙ ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะ เป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผล การจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและ หลักการและแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งใน ทุกห้าปีนับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ สาธารณชน

มาตรา ๕๐ ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษา รวมทั้ง ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่า เกี่ยวข้อง กับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมิน คุณภาพการศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง ที่ทำการประเมิน คุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้น

มาตรา ๕๑^{๑๔} ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาได้ไม่ได้ตาม มาตรฐานที่กำหนดให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำข้อเสนอแนะ การปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการดังกล่าว ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษารายงานต่อ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข

หมวด ๗

ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

มาตรา ๕๒ ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากร ทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และการพัฒนาบุคลากร ประจำการอย่างต่อเนื่อง

^{๑๔} มาตรา ๕๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕

รัฐพึงจัดสรรงบประมาณและจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ

มาตรา ๕๓ ให้มีองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา มีฐานะเป็นองค์กรอิสระภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพ ในกำกับของกระทรวง มีอำนาจหน้าที่ กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา

ให้ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ทั้งของรัฐและเอกชนต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามที่กฎหมายกำหนด

การจัดให้มีองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการในการออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

ความในวรรคสองไม่ใช้บังคับแก่บุคลากรทางการศึกษาที่จัดการศึกษาตามอัธยาศัย สถานศึกษาตามมาตรา ๑๘ (๓) ผู้บริหารการศึกษาระดับเหนือเขตพื้นที่การศึกษาและวิทยาการพิเศษทางการศึกษา

ความในมาตรานี้ไม่ใช้บังคับแก่คณาจารย์ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาในระดับอุดมศึกษาระดับปริญญา

มาตรา ๕๔ ให้มีองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู โดยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งของหน่วยงานทางการศึกษาในระดับสถานศึกษาของรัฐ และระดับเขตพื้นที่การศึกษาเป็นข้าราชการในสังกัดองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู โดยยึดหลักการกระจายอำนาจการบริหารงานบุคคลสู่เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา ๕๕ ให้มีกฎหมายว่าด้วยเงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์เกื้อกูลอื่น สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้มีรายได้ที่เพียงพอและเหมาะสมกับฐานะทางสังคมและวิชาชีพ

ให้มีกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนงานริเริ่มสร้างสรรค์ ผลงานดีเด่น และเป็นรางวัลเชิดชูเกียรติครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕๖ การผลิตและพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา-การพัฒนา มาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ และการบริหารงานบุคคลของข้าราชการหรือพนักงานของรัฐ ในสถานศึกษาระดับปริญญาที่เป็นนิติบุคคล ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษา แต่ละแห่งและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๕๗ ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคล

ดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา

หมวด ๘

ทรัพย์สินและการลงทุนเพื่อการศึกษา

มาตรา ๕๘ ให้มีการระดมทรัพย์สินและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศ มาใช้จัดการศึกษา ดังนี้

(๑) ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพย์สินเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

(๒) ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพย์สินเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สิน และทรัพย์สินอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น

ทั้งนี้ ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพย์สินดังกล่าว โดยการสนับสนุน การอุดหนุน และใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี ตามความเหมาะสมและความจำเป็น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา ๕๙ ให้สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุ ตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ และที่เป็นทรัพย์สินอื่น รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการของสถานศึกษา และเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาที่ไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบาย วัตถุประสงค์ และภารกิจหลักของสถานศึกษา

บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลได้มาโดยมีผู้อุทิศให้ หรือโดยการซื้อหรือแลกเปลี่ยนจากรายได้ของสถานศึกษา ไม่ถือเป็นที่ราชพัสดุ และให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสถานศึกษา

บรรดารายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้งบประมาณไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

บรรดารายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคล รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้งบประมาณให้สถานศึกษา

สามารถจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น ๆ ได้ตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด

มาตรา ๖๐ ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศโดยจัดสรรเป็นเงินงบประมาณเพื่อการศึกษา ดังนี้

(๑) จัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน

(๒) จัดสรรทุนการศึกษาในรูปของกองทุนกู้ยืมให้แก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยตามความเหมาะสมและความจำเป็น

(๓) จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษแต่ละกลุ่มตาม มาตรา ๑๐ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและความเป็นธรรม ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๔) จัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการและงบลงทุนให้สถานศึกษาของรัฐ ตามนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและภารกิจของสถานศึกษา โดยให้มีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงคุณภาพและความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา

(๕) จัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล และเป็นสถานศึกษาในกำกับของรัฐหรือองค์การมหาชน

(๖) จัดสรรกองทุนกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำให้สถานศึกษาเอกชน เพื่อให้พึ่งตนเองได้

(๗) จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการศึกษาของรัฐและเอกชน

มาตรา ๖๑ ให้รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษาที่จัดโดยบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ตามความเหมาะสมและความจำเป็น

มาตรา ๖๒ ให้มีระบบการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการใช้จ่ายงบประมาณการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการศึกษานโยบายการจัดการศึกษาและคุณภาพมาตรฐานการศึกษา โดยหน่วยงานภายในและหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ตรวจสอบภายนอก

หลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบ ติดตามและการประเมิน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๖๓ รัฐต้องจัดสรรคลื่นความถี่ สื่อตัวนำ และโครงสร้างพื้นฐานอื่น ที่จำเป็นต่อการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม และการสื่อสารในรูปอื่น เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมตามความจำเป็น

มาตรา ๖๔ รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีการให้แรงจูงใจแก่ผู้ผลิต และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้ โดยเปิดให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

มาตรา ๖๕ ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ

มาตรา ๖๖ ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างเนื่องตลอดชีวิต

มาตรา ๖๗ รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย

มาตรา ๖๘ ให้มีการระดมทุน เพื่อจัดตั้งกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาจากเงินอุดหนุนของรัฐ ค่าสัมปทาน และผลกำไร ที่ได้จากการดำเนินกิจการด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ และโทรคมนาคมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรประชาชน รวมทั้งให้มีการลดอัตราค่าบริการเป็นพิเศษในการใช้เทคโนโลยีดังกล่าวเพื่อการพัฒนาคน และสังคม

หลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินกองทุนเพื่อการผลิต การวิจัย และการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๖๙ รัฐต้องจัดให้มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผน ส่งเสริมและประสานการวิจัย การพัฒนาและการใช้ รวมทั้งการประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพของการผลิตและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

มาตรา ๗๐ บรรดาบทกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งเกี่ยวกับการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ที่ใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปจนกว่าจะได้มีการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๗๑ ให้กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานการศึกษา และสถานศึกษาที่มีอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับยังคงมีฐานะและอำนาจหน้าที่เช่นเดิม จนกว่าจะได้มีการจัดระบบการบริหารและการจัดการศึกษาตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องไม่เกินสามปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๗๒ ในวาระเริ่มแรก มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับ จนกว่าจะมีการดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว ซึ่งต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยใช้บังคับ

ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการออกกฎกระทรวง ตามมาตรา ๑๖ วรรคสอง และวรรคสี่ ให้แล้วเสร็จ

ภายในหกปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กระทรวงจัดให้มีการประเมินผลภายนอกครั้งแรกของสถานศึกษาทุกแห่ง

มาตรา ๗๓ ในวาระเริ่มแรก มิให้นำบทบัญญัติในหมวด ๕ การบริหารและการจัดการศึกษา และหมวด ๗ ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มาใช้บังคับจนกว่าจะได้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติในหมวดดังกล่าว รวมทั้งกรแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช ๒๔๘๘ และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓ ซึ่งต้องไม่เกินสามปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๗๔ ในวาระเริ่มแรก ที่การจัดตั้งกระทรวงยังไม่แล้วเสร็จ ให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน

เพื่อให้การปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ในส่วนที่ต้องดำเนินการก่อนที่การจัดระบบบริหารการศึกษาตามหมวด ๕ ของพระราชบัญญัตินี้จะแล้วเสร็จ ให้กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัยและคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติทำหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี^{๑๕}

มาตรา ๗๕ ให้จัดตั้งสำนักงานปฏิรูปการศึกษา ซึ่งเป็นองค์การมหาชนเฉพาะกิจ ที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามความในกฎหมายว่าด้วยองค์การมหาชนเพื่อทำหน้าที่ดังต่อไปนี้

^{๑๕} มาตรา ๗๔ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕

(๑) เสนอการจัดโครงสร้าง องค์กร การแบ่งส่วนงาน ตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๕ ของพระราชบัญญัตินี้

(๒) เสนอการจัดระบบครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๗ ของพระราชบัญญัตินี้

(๓) เสนอการจัดระบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๘ ของพระราชบัญญัตินี้

(๔) เสนอแนะเกี่ยวกับการร่างกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ ตาม (๑) (๒) และ (๓) ต่อคณะรัฐมนตรี

(๕) เสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ และคำสั่งที่บังคับใช้อยู่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการ ตาม (๑) (๒) และ (๓) เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัตินี้ต่อคณะรัฐมนตรี

(๖) อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยองค์การมหาชน
ทั้งนี้ให้คำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนประกอบด้วย

มาตรา ๗๖ ให้มีคณะกรรมการบริหารสำนักงานปฏิรูปการศึกษาจำนวนเก้าคน ประกอบด้วย ประธานกรรมการและกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา การบริหารรัฐกิจ การบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การเงินและการคลัง กฎหมายมหาชน และกฎหมายการศึกษา ทั้งนี้ จะต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีใช้ราชการหรือผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐรวมอยู่ด้วยไม่น้อยกว่าสามคน

ให้คณะกรรมการบริหารมีอำนาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษาและแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการบริหารมอบหมายได้

ให้เลขาธิการสำนักงานปฏิรูปการศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการบริหาร และบริหารกิจการของสำนักงานปฏิรูปการศึกษาภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการบริหาร

คณะกรรมการบริหารและเลขาธิการมีวาระการดำรงตำแหน่งวาระเดียวเป็นเวลาสามปี เมื่อครบวาระแล้วให้ยุบเลิกตำแหน่งและสำนักงานปฏิรูปการศึกษา

มาตรา ๗๗ ให้มีคณะกรรมการสรรหาคณะกรรมการบริหารสำนักงานปฏิรูปการศึกษาคณะหนึ่งจำนวนสิบห้าคน ทว่าหน้าที่คัดเลือกบุคคลที่สมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นคณะกรรมการบริหารจำนวนสองเท่าของจำนวนประธานและกรรมการบริหาร เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาแต่งตั้ง ประกอบด้วย

(๑) ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวนห้าคน ได้แก่ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ

(๒) อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งคัดเลือกกันเองจำนวนสองคน และคณบดีคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ หรือการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนที่มีการสอนระดับปริญญาในสาขาวิชาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ หรือการศึกษา ซึ่งคัดเลือกกันเองจำนวน

สามคน ในจำนวนนี้จะต้องเป็นคณบดีคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ หรือการศึกษาจากมหาวิทยาลัยของรัฐไม่น้อยกว่าหนึ่งคน

(๓) ผู้แทนสมาคมวิชาการ หรือวิชาชีพด้านการศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งคัดเลือกกันเองจำนวนห้าคน

ให้คณะกรรมการสรรหาเลือกกรรมการสรรหาคนหนึ่ง เป็นประธานกรรมการ และเลือกกรรมการสรรหาอีกคนหนึ่งเป็นเลขานุการคณะกรรมการสรรหา

มาตรา ๗๘ ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานปฏิรูปการศึกษา และมีอำนาจกำกับดูแลกิจการของสำนักงานตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยองค์การมหาชน

นอกจากที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานปฏิรูปการศึกษา อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

(๑) องค์ประกอบ อำนาจหน้าที่ และวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการบริหาร ตามมาตรา ๗๕ และมาตรา ๗๖

(๒) องค์ประกอบ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหา หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา และการเสนอแต่งตั้งคณะกรรมการบริหาร ตามมาตรา ๗๗

(๓) คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามรวมทั้ง การพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการบริหาร เลขานุการ และเจ้าหน้าที่

(๔) ทุน รายได้ งบประมาณ และทรัพย์สิน

(๕) การบริหารงานบุคคล สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์อื่น

(๖) การกำกับดูแล การตรวจสอบ และการประเมินผลงาน

(๗) การยุบเลิก

(๘) ข้อกำหนดอื่น ๆ อันจำเป็นเพื่อให้กิจการดำเนินไปได้โดยเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัย ในศิลปวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดการศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติ รวมทั้งในการจัดการศึกษาของรัฐ ให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ตามที่กฎหมายบัญญัติ และให้ความคุ้มครองการจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพและเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ดังนั้น จึงสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ เพื่อเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและจัดการการศึกษาอบรมให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕^{๑๖}

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายปฏิรูประบบราชการ โดยให้แยกภารกิจเกี่ยวกับงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม ไปจัดตั้งเป็นกระทรวง วัฒนธรรม และโดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงการบริหารและการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบกับสมควรให้มีคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทำหน้าที่พิจารณาเสนอแนะนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐาน และหลักสูตรการอาชีวศึกษาทุกระดับที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ สนับสนุนทรัพยากร ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการอาชีวศึกษาด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓^{๑๗}

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยการศึกษาในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ซึ่งมีระบบการบริหารและการจัดการศึกษาของทั้งสองระดับรวมอยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ทำให้การบริหาร และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเกิดความไม่คล่องตัวและเกิดปัญหาการพัฒนาการศึกษา สมควรแยก เขตพื้นที่การศึกษาก่อเป็นเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ อันจะเป็นการพัฒนาการศึกษาแก่นักเรียน ในช่วงชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาให้สัมฤทธิ์ผลและมีคุณภาพยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

^{๑๖} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๙/ตอนที่ ๑๒๓ ก/หน้า ๑๖/๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๕

^{๑๗} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๗/ตอนที่ ๔๕ ก/หน้า ๑/๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๓

ณัฐพร/แก้ไข
พลัฐวิชัย/ตรวจ
๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖

พระราชบัญญัติ
ผู้สูงอายุ
พ.ศ. ๒๕๕๖

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๖
เป็นปีที่ ๕๘ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ
ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอม
ของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๕๖”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุ
เบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ผู้สูงอายุ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนผู้สูงอายุ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ

“รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบ” หมายความว่า รัฐมนตรีเจ้าสังกัดของหน่วยงานที่ได้รับ
มอบหมายให้รับผิดชอบเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุตามมาตรา ๑๑

มาตรา ๔ ให้มีคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “กผส.”
ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ

(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นรอง
ประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง

(๓) ประธานสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนคริน
ทราบรมราชชนนีเป็นรองประธานกรรมการ คนที่สอง

(๔) ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประธานสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ เลขาธิการสภาการศึกษาเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

(๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้แทนองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับงานในด้านการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุจำนวนไม่เกินห้าคน

(๖) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกินห้าคน

ให้ผู้ช่วยราชการสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นกรรมการและเลขานุการ ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และผู้อำนวยการสถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้แทนองค์กรเอกชนตาม (๕) ให้แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งองค์กรเอกชนได้เลือกกันเองและการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งไม่เป็นข้าราชการที่มีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐ เว้นแต่เป็นผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

หลักเกณฑ์และวิธีการในการเลือกและการพ้นจากตำแหน่งของผู้แทนองค์กรเอกชนให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด ทั้งนี้ โดยให้กรรมการตาม (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) ดำเนินการสรรหาและพิจารณาคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการตาม (๖)

มาตรา ๕ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระหรือในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่งให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือให้เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งไว้แล้ว

มาตรา ๖ นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๕ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) คณะรัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่อง หรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

(๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

มาตรา ๗ การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุมสำหรับการประชุมคราวนั้น

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ให้มีการประชุมคณะกรรมการไม่น้อยกว่าปีละสองครั้ง

มาตรา ๘ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ให้นำมาตรา ๗ มาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

มาตรา ๙ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายและแผนหลักเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุน สถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันครอบครัวได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้สูงอายุ

(๒) กำหนดแนวทางปฏิบัติตามนโยบายและแผนหลักตาม (๑) ตลอดจนประสานงานติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายและแผนหลักดังกล่าว

(๓) พิจารณาให้การสนับสนุนและช่วยเหลือกิจกรรมของหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนเกี่ยวกับการสงเคราะห์และการพัฒนาผู้สูงอายุ

(๔) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการบริหารกองทุน การจัดหาผลประโยชน์และการจัดการกองทุนโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังตามมาตรา ๒๐ (๑)

(๕) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินเพื่อการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุตามมาตรา ๒๐ (๒)

(๖) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการจัดทำรายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนตามมาตรา ๒๐ (๓)

(๗) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินกองทุนโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังตามมาตรา ๒๑

(๘) กำหนดระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

(๙) เสนอความเห็นและข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรีให้มีหรือแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุน สถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุ

(๑๐) เสนอรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับผู้สูงอายุของประเทศต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(๑๑) พิจารณาเรื่องอื่นใดเกี่ยวกับผู้สูงอายุตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๑๐ ให้สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการต่างๆ เกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุและรับผิดชอบในงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการ และให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำแนวทางปฏิบัติตามนโยบายและแผนหลักเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุน สถานภาพ บทบาทและกิจกรรมของผู้สูงอายุเสนอต่อคณะกรรมการ

(๒) รวบรวมข้อมูล ศึกษา วิจัย และพัฒนาเกี่ยวกับงานคุ้มครอง ส่งเสริม และสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

(๓) เป็นศูนย์กลางในการประสานงาน เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์งานหรือกิจกรรมเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

(๔) สร้างระบบการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน

(๕) ร่วมมือและประสานงานกับราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ ตลอดจนองค์กรอื่นในการจัดให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๖) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนหลักของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วรายงานต่อคณะกรรมการ

(๗) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการให้มีหรือแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุ

(๘) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๑๑ ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

(๑) การบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ

(๒) การศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

(๓) การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม

(๔) การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน

(๕) การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่ ยานพาหนะหรือการบริการสาธารณะอื่น

(๖) การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม

(๗) การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ

(๘) การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรมหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง

(๙) การให้คำแนะนำ ปรีกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี หรือในทางการแก้ไขปัญหาคครอบครัว

(๑๐) การจัดที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง

(๑๑) การสงเคราะห์ที่เบี่ยงชีพตามความจำเป็นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

(๑๒) การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี

(๑๓) การอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการเสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและประกาศกำหนดให้หน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดของกระทรวงหรือทบวงในราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นและรัฐวิสาหกิจเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ความสัมพันธ์กับภารกิจหลักและปริมาณงานในความรับผิดชอบ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนประกอบด้วยเป็นสำคัญ

การคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนตามวรรคหนึ่ง ให้หน่วยงานตามวรรคสองดำเนินการให้โดยไม่คิดมูลค่าหรือโดยให้ส่วนลดเป็นกรณีพิเศษก็ได้แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบประกาศกำหนด

มาตรา ๑๒ การเรียกร้อยสิทธิหรือการได้มาซึ่งสิทธิหรือประโยชน์ของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิหรือประโยชน์ที่ผู้สูงอายุจะได้รับตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายอื่น

มาตรา ๑๓ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ เรียกว่า “กองทุนผู้สูงอายุ” เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๔ กองทุนประกอบด้วย

(๑) เงินทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้

(๒) เงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี

(๓) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรือมอบให้

(๔) เงินอุดหนุนจากต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ

(๕) เงินหรือทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนหรือที่กองทุนได้รับตามกฎหมายหรือ

โดยนิติกรรมอื่น

(๖) ดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน

มาตรา ๑๕ เงินและดอกผลตามมาตรา ๑๔ ไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา ๑๖ ผู้บริจาคเงินหรือทรัพย์สินให้แก่กองทุน มีสิทธินำไปลดหย่อนในการคำนวณภาษีเงินได้ หรือได้รับการยกเว้นภาษีสำหรับทรัพย์สินที่บริจาคแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในประมวลรัษฎากร

มาตรา ๑๗ ผู้อุปการะเลี้ยงดูบุพการีซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ ผู้นั้นมีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในประมวลรัษฎากร

มาตรา ๑๘ ให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนคณะหนึ่งประกอบด้วยปลัดกระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นประธานกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุเป็นรองประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนกรมบัญชีกลาง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจำนวนห้าคนในจำนวนนี้ต้องเป็นผู้แทนองค์กรของผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับงานในด้านการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งคน และผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการระดมทุน จำนวนหนึ่งคนเป็นกรรมการ และให้ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุเป็นกรรมการและเลขาธิการ

มาตรา ๑๙ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๗ และมาตรา ๘ มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การแต่งตั้งกรรมการเพิ่มขึ้น การประชุมและการแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการของคณะกรรมการบริหารกองทุน โดยอนุโลม

มาตรา ๒๐ ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) บริหารกองทุน รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาผลประโยชน์และการจัดการกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(๒) พิจารณาอนุมัติการจ่ายเงิน เพื่อการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(๓) รายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนต่อคณะกรรมการตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๑ การรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๒ ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนจัดทำบุคคลและบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีตรวจสอบภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปี

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของกองทุนทุกรอบปีแล้วทำรายงานผลการสอบบัญชีของกองทุนเสนอต่อคณะกรรมการ

มาตรา ๒๓ ให้คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน จนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเป็นคณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๔ ให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจออกประกาศหรือระเบียบเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับราชการของกระทรวงนั้น

ประกาศ หรือระเบียบเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๕๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิผู้สูงอายุให้มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ และเพื่อให้ได้กฎหมายที่ครอบคลุมทุกด้านสำหรับผู้สูงอายุ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนต่อสิทธิและประโยชน์ของผู้สูงอายุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ปรีดาภรณ์/แก้ไข

พลรัฐวิษ/ตรวจ

๒๘ มกราคม ๒๕๕๖

ภาคผนวก ข.

รายนามคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส

๑. นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร	ประธานกรรมการ
๒. นายอโณทัย ฤทธิปัญญาวงศ์	รองประธานกรรมการ
๓. พลเอก พหล สง่าเนตร	กรรมการ
๔. พลเอก พอพล มณีรินทร์	กรรมการ
๕. พลตำรวจเอก เรืองศักดิ์ จริตเอก	กรรมการ
๖. พลอากาศเอก วัธน มณีนัย	กรรมการ
๗. พลเอก วุฒินันท์ สีสายุทธ	กรรมการ
๘. นายชาติ เอียดสกุล	กรรมการ
๙. นายชูชัย ศุภวงศ์	กรรมการ
๑๐. นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์	กรรมการ
๑๑. ศาสตราจารย์ธรรมศักดิ์ พงศ์พิชญามาตย์	กรรมการ
๑๒. นายปิติพงศ์ พิ๋งบุญ ญ อยุธยา	กรรมการ
๑๓. นายมณฑิธร บุญตัน	กรรมการ
๑๔. นางสาววันทนี พันธชาติ	กรรมการ
๑๕. นายวิเชียร ขวาลิต	กรรมการ
๑๖. นายวินัย ตะห์ลัน	กรรมการ
๑๗. นายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์	กรรมการ
๑๘. นายศิริชัย ไม้งาม	กรรมการ
๑๙. ศาสตราจารย์สุมาลี สังข์ศรี	กรรมการ
๒๐. อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๑. อธิบดีกรมการแพทย์ หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๒. อธิบดีกรมสุขภาพจิต หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๓. ผู้อำนวยการสถาบันสิรินธรเพื่อการฟื้นฟู สมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๔. ผู้อำนวยการองค์การส่งเสริมสุขภาพอนามัย หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๕. ผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริก หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๖. ผู้อำนวยการโรงพยาบาลนครพิงค์ หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๗. เลขาธิการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๘. อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๙. อธิบดีกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ หรือผู้แทน	กรรมการ
๓๐. ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์	กรรมการ
๓๑. นางญาณกร จันทหาร	กรรมการ
๓๒. นายต่อพงศ์ เสลานนท์	กรรมการและเลขานุการ

รายนามคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ
ในคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส
สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

๑. นายวิเชียร ขวลิต	ประธานอนุกรรมการ
๒. ศาสตราจารย์สุมาลี สังข์ศรี	อนุกรรมการ
๓. นายอนุสันต์ เทียนทอง	อนุกรรมการ
๔. นายชลทิตย์ เอี่ยมสำอางค์	อนุกรรมการ
๕. นายประพันธ์ พงศ์คณิตานนท์	อนุกรรมการ
๖. นายภูศักดิ์ ธรรมศาล	อนุกรรมการ
๗. นางสุดา วงศ์สวัสดิ์	อนุกรรมการ
๘. เลขาธิการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๙. นายพานิช ศรีงาม	อนุกรรมการ
๑๐. นายพัฒนา ทิวะพันธ์	อนุกรรมการ
๑๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชิชฌพงษ์ รัตน์พันธ์	อนุกรรมการ